

LJUBLJANSKI ČASNIK.

№ 10.

V petik 3. Velkiga travna

1850.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorek in petik. Predplačuje se za celo leto pri založniku *Jožefu Blasniku* 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajta še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti zneso 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četert leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, in ako se na pismo zapiše, da so naročivni denarji (Pränumerationsgelder) v njem, ni treba nič postnine plačati.

Vradne naznanila.

Na predlog ministra uka in bogočastja, grofa L. Thuna v zadevi očitnih učenikov kersanskiga nauka je njegovo veličanstvo sledeče določilo:

§. 1. Nobeden ne more na nižjih in višjih javnih učilnicah učenik katolškiga nauka, ali profesor bogoslovja biti, brez de bi bil od tistiga škofa pooblastenje za to dobil, v kteriga škofiji se znajde.

§. 2. Škof je v stanu vsakimu to pooblastenje spet vzeti; pa zguba tega pooblastenja še ne vzame v pokoj djanim učenikom pravice postavniga plačila.

§. 3. Vladarstvu pristoji može, ktere je škof za bogoslovske učenike pooblastil, za take učenike izvoliti ali jim privatno učenje dovoliti, ki imajo svojo službo po akademiskih postavah opravljati.

§. 4. Škofu je na voljo dano, bogoslovcem predmete, ktere imajo na vseučilišu obiskati, in versto, po kteri se imajo obiskati predpisati, in jih v seminarjih v tem izpraševati.

§. 5. Za zadnje ojstre izpraševanja v dosego dohtarstva sv. pisma izvoli škof po svoji volji polovico izpraševavcev izmed takih mož, ki so sami dohtarji sv. pisma.

§. 6. Nikdo ne more doktor sv. pisma postati, ki ni pred škofam ali njegovim pooblastencam na izpoved vere Tridentinskiga zbora presegel.

To vpeljati smo ministru uka in bogočastja naročili.

Dunaj 23. aprila 1850.

Franc Jožef.

Pri povišanju podfajmoštra Jurja Križaja spraznjena in pod patronatam krajnske verozakonske zakladnice stoječa podfara Marobic, je kaplanu in beneficiatu v Nemški Loki Janezu Križetu podeljena bila.

Od c. k. poglavarstva v Ljubljani 22. mal. Travnja 1850. Chorinsky I. r.

Politiške naznanila.

Avstrijsko cesarstvo.

Ljubljana. Kriminalna statistika ministra Schmerlinga, zavolj ktere se nam toliko zabavlja, ne dela sramote Slovincam (govorimo od Slovincov, ker per koroških in štajerskih Slovincih se le zato druge številke pokažejo, ker so z $\frac{2}{3}$ Nemcov v razsojo vzeti), ampak čast. Zakaj minister reče kakor prvi stavek: Nar manj hudodelstev se stori na Slovenskem (Krajnskem, ilir. primorju); vendar čisti angelci tudi Slovinci niso, tudi pri njih so kake hudodelstva, ali med temi je več tacih, ki iz hudiga affekta izvirajo, kakor iz pohlepnosti dobička, kar je pri družih deželah ravno nasproti. Ali ne kaže to, de imajo Slovinci menj pokaženo serce? sosebo če se še premisli, de minister sam pove, de pri Slovincih hudodelci več del brati in pisati ne znajo (in kdo je kriv?). Iz teh besedi ne sledi torej, de se na Krajnskem nar več vbojov primeri, ampak samo

med hudodelstvi, ki se na Krajnskem sploh prigode, in kterih je skupej manj, kakor drugod, med temi je več tacih, ki iz nagle jeze izvirajo, kakor tacih, ki iz tatovske žile. Ali je to madež za Krajnce, kakor p. v Lloyd terdi! Dalje še pridá gospod minister, de pri Slovincih je manj nepoboljšljivih hudodelnikov, kakor drugod, de med njimi ženske in mladenči niso k hudodelstvom toliko nagnjeni kakor na Nemškem itd. Ali niso to lepe reči!

Ljubljana. Na poklic gospoda ministra notrajnih zadev je ljubljanska mestna srenja Dr. Kaučiča in Dr. Burgarja na Dunaj v posvetovanje začasne srenjske postave za Ljubljano poslala.

Od Savine se piše v „Grazer Ztg.“: Brali smo posledne dni v zunajnih in notrajnih časopisih (tudi Grazer Ztg. je to opomnila), de Slovinci v slovenskem jeziku izdanih postav ne razumejo, de jih tu in tam celo nazaj pošiljajo in nemške hočejo. Ako bi to poslednje prav resnično bilo, bi to vendar še ne bil dokaz, de je izdaja postav v slovenskem jeziku nepraktična in nepotrebna reč, ker jasno je, de postavodajevci ne govori ravno tako, kakor se v kaki nizki koči govori, de se večasih mora tudi takih besedi poslužiti, ki niso vsakimu prostimu človeku znane. Kolikor bolj se bo pa slovenski jezik izobražil, toliko bolj se bodo te težave odvrčale, ki so se zdaj pokazale. Zlo zlo dvomimo, de bi nemški prosti kmet ministerske razglase in postave v nemškem jeziku dobro zastopil, in vendar še nobenimu v glavo padlo ni tirjati, de bi se ti razglasi in postave tiskale v narečju, kteriga „Castelli“ ali „Hans Jörgel“ piše. Prav dobro vem, kako je pri nas mnogo birokratov, ko so razglas gospoda ministra Bacha „über die Verfügbarkheit der politischen Beamten“ brali, z glavo majajo in prašalo kaj je to „Verfügbarkheit“, ktera beseda je bila vendar razložena. Se je tedaj čuditi, ako Slovinci kako besedo, ki je iz nemškiga prestavljena, tudi ne zastopijo in z glavo odmajajo? To je le en izgled, na kteriga smo se ravno spomnili; lahko bi sto in sto takih in enakih povedali, ki so vse take baže, de je sicer mnogo pa ne nepresežljivih težav postave v slovenskem jeziku ljudstvu razumljive storiti. Nasproti moramo zasluge vlade, de je to pot nastopila, z hvaležnostjo spoznati. Zares je, de se pri tem vselej s potrebno previdnostjo ne ravna, n. pr. prišla je postava v ilirskem jeziku na štajersko; torej se ni čuditi, de jo ljudstvo ni razumeti moglo, in jo grajalo. Znabiti še danes visi v zgornji Radgoni na čerini tabli pred pisarnico en iztis deržavne vstave 4. marca 1849 v ilirskem jeziku, kteriga smo sami vidili; in take napake so zares zlo pripravne, ne le kakega k mnenju pripraviti, de so postave v slovenskem jeziku nepraktične, ampak tudi prostiga deželana zmotiti, de je z njimi nezadovoljen.

Celjovec 25. aprila. De bi višji deželno sodništvo za koroško in krajnsko kronovino v življenje vpeljal, je prišel c. k. minister pravice gospod Schmerling 23. aprila ob 8 zve-

čer v Celjovec, in je bil sprejet od predsednika višjiga deželniga sodništva od Buffa, c. k. general-prokuratorja Dr. Ulepiča in predsednika deželnih sodništev Jakopa Stöckl. 24. aprila ob 11. je v hiši stanov vpričo mnogih vradnikov sodništva slovesno vpeljal.

Na krasni govor gospoda ministra, se je oglasil predsednik višjiga deželniga sodništva in potem gospod general prokurator ravno tako krasno kakor serčno.

Potem je gospod minister pregledal hišo višjiga deželniga sodništva in bolniga deželniga poglavarja obiskal.

Opoldne je bila pri predsedniku višjiga deželniga sodništva miza za 31 oseb pogernjena. O pol enajstih po noči je pa minister Celjovec zapustil in se na Dunaj podal.

Štajarska. Od Save se v „Grazer Ztg.“ piše od 26. aprila od železnice, ki se bo od Zidaniga mosta na Horvaško in Slavonsko naredila. Od Zidaniga mosta do Reichenburga štir mile dalje se bo že do konca junija naredila, potem se bo naglo naprej delala, in zraven tudi do Zagreba, in od tod bo šla na dvojni poti v Karlovce in Brod. Šla bo vedno po ravnem; torej ne bo veliko težav jo napraviti.

Za kupčijo bo ta železnica gotovo zlo imenitna, ker je Brod žitnica rodovitniga Banata, skoz kteriga tudi cesta bosniške kupčije pelje. Ječmen in rež sta letas v Banatu že v sredi mesca aprila klasje imela.

* 28. aprila so prišle graške srejske postave od ministerstva v Gradec.

Austrijska. Minister pravice je predsedniku višjiga deželniga sodništva na štajerskem sledeče pismo poslal.

Pri prihodu na Dunaj za svojo dolžnost spoznam, Vaši prevzvišenosti in vsim gospodam sodniškiga stanu in deržavniga zastopništva za prijazno sprejemo se očitno zahvaliti.

Spoznal sim, de bodo umni možje pridno in z veseljem novih naprav se poprijeli. V tem je poročstvo, de se bo sodništvo dobro vedlo, ker je vodstvu Vaše prevzvišenosti izročeno.

S prošnjo, de bi te moje občute gospodam sodnikom in deržavnim zastopnikom naznanili, ponovim zagotovljenje visokiga spoštovanja.

Dunaj 28. aprila 1850. Šmerling m. p.

* Poštne pogodbe z Prusijo, ki so bile 28. aprila na Dunaju razglasene, prinesejo bistvene koristi. Pisma bodo hitreje in bolj ceno na odločeno mesto prišle. Tedaj bo od pisma iz Dunaja v Hamburg, od kteriga je bilo dozdaj 20 kr. plačati, le 9 kr. odrajtati. Pismo iz Berlina v Athen ne bo več stalo kakor v Terst. Ta poštna pogodba se bo pa tudi na Modeno in Parmo raztegnila.

* Civilne častne svetinje se bodo kakor se sliši v civilne častne križe premenile.

* C. k. vradnija denarne kovačnice je vse začasne rokodelce (je jih 400) iz službe spustila, ker se sreberni denar zdaj ne kuje. Zdaj se samo bakreni denar kuje. Delavcev je 60, ki imajo redno službo, kterim se ne sme slovesa dati.

* Iz verjetniga vira zveemo, de se bo obredni stan poleti nehal, čez 3 mesece ne bo več terpel.

* Iz vsih kronovin se čuje, de komisije za odvezo zemljiš verlo napredujejo.

* 30. aprila je bilo pri cesarju posvetovanje v banknih zadevah, h katerim so bili kupci iz avstrijskih kronovin poklicani. Cesar je z nekaterimi kupci v deželnem jeziku govoril, kar jim je zelo ustreglo. Opoldne so vsi pri cesarski mizi južnali.

Horvaska. Njegovo veličanstvo je po sklepu od 30. marca dijakovarskiga škofa, Jožefa Strossmayer za častniga dvorniga kaplana izvolilo.

* Krožni inženir Ježeh, kteriga naloga je, telegrafa od Zidaniga mosta v Zagreb napraviti, je že v Zagreb prišel.

Serbska. Iz Semuna se piše: Srebrni in bakrani denar je pri nas popolnoma zginil. V podonavskih knezovinah se vse z srebrnim denarjem plačuje. Tamošnji kupčevavci naše blago le z banknoti plačujejo. Kar pa mi od njih kupimo, moramo vse v srebru plačati ali pa pri 100 gld. po 16—20 zgubiti. Žito v Sremu in Banatu prav lepo kaže, zavolj tega je že tudi žitna cena padla. Tudi vina se ljudje veliko obetajo in ga že ceno prodajajo.

* Iz Pešte se 22. aprila v „Lloyd“ piše: Vojvodina ni bila nikdar popolnoma zaperta, ampak vsak, ki je hotel čez meje iti, je mogel poten list imeti, kar popred ni bilo treba. Za vzrok se to derži, ker Serbi, ker so bili zvesti, svojiga orožja niso oddali, kar pa vladarstvo zdaj želi. Zatorej se vsaka hiša na tanjko preiše, in kjer se kako orožje najde, jim je vzeto. Pri tej okoljšini so tudi tu in tam Košutove bankovce našli, in tiste, ki so jih shranili, kaznovali.

* Iz Temesvara se v „narodne novine“ piše, de so meje serbske vojvodine že odločene. Vojvodina bo obsegla: Srem (iloški in rumski okrog), celo Bačko, torontalsko in modoško okrožje, kjer tudi nekoliko Romanov stanuje, in od temeške županije veršečki okrog. Nemškiga okrožja ne bo v vojvodini in temešvarskem banatu nobeniga, kar se je spoznalo, de nikjer ni toliko Nemčev, de bi se zamoglo nemško okrožje vstanoviti; vstanovili se pa bodo nemški kantoni, kakor tudi madjarski, ki bodo serbskim in romanskim gosposkam podverženi. Slišimo, de ministerstvo rado vidi, de vstava vojvodine in trojniga kraljestva na enkrat na svitlo pride, in de se bo to kmalo zgodilo, se iz tega vidi, ker so bili že vsi c. k. komisariji v Temešvar poklicani. Temešvarsko višji deželno sodništvo je že svoje dela pripricelo. Patrijarh je v Karlovce prišel.

Česka. Havliček, vrednik prepovedaniga časopisa „Narodny Noviny“ je dobil od c. k. deželnega vojaškiga poveljstva sledeče naznanje: „Vredniku časopisa „Narodny Noviny“ gospodu Dragotinu Havličku v Pragi.

Praga 20. aprila 1850.

Po naložbi visokiga c. k. českiga deželnega vojaškiga poveljstva od 13. aprila 1850, št. 1407, se vam naznani, de se bo celo preiskovanje zavolj nekkih sostavkov v „Nar. Nov.“ opustilo.

* Ker se prostovoljci več ne potrebujejo se bo tisti denar, ki se je zanje nabral v zaklad za česke ranjene vojake dal.

* Khevenhüller je 23. aprila iz Prage se v Galicio podal.

Ogerska. Na Ogerskem se vse pripravlja za preštete ljudstva. Ne bo se od hiše do hiše hodilo, ampak od vasi do vasi. V vsaki vasi bo fajmošter, krajni sodnik in en častnik to nalogo doveršil. Hiše bodo številke dobile in pri vsaki vasi se bo steber postavil, na katerem bo vasno ime zapisano, kar se še do zdaj nikdar ni zgodilo.

* V Budapestu se terdnjava naglo popravlja, pravijo, de bo delo konec oktobra dokončano.

* Spet so bile komisije poslane v Oršovo, Lugos in Karansebes ogersko krono iskat.

* „Const. Bl.“ prinese novico iz Stolniga Beligrada, de se bodo višji uradniki zelo premenili. Pooblasten c. k. civilni komisar, baron Geringer pravijo, de bo na Dunaj prišel, in njegovo sedajno mesto bo prazno ostalo. Namesti mnogo krajnih nadžupanov bodo c. k. ministerjalni komisariji vodstvo civilne administracije prevzeli in neposredno pod ministerstvom stali.

* 24. aprila je prišla v Pest deputacija iz Szegedina in je barona Geringerja prosila, de bi prosil, de bi se železnica od Czegleda čez Kecskemet in Szegedin naredila. Ta deputacija se je tudi na Dunaj podala, in pri visokem ministerstvu za to reč prosila.

Lombardo - beneško kraljestvo. G. di Mantova prinese 20. aprila sledeče:

Ker nekoliko časa roparji po deželi zelo gospodarijo, sim primoran, 4. stavek razglasa od 10. augusta 1849 njegove prevzvišenosti, grofa vojskovodja Radeckiga, spet naznaniti, po katerem vsak, kdor roparja vradi izroči 600 lir plačila dobi.

Mantua, 20. aprila 1850.

C. k. poveljnik terdnjave:
Gorzkowski.

* Luigi Gualazzi iz San Martina, oženjen kmet in oče čvetero otrok, je bil zavolj skrivniga orožja po nagli sodbi k smerti obsojen, ker je pa z skesanim srcem sam obstal, mu je general Gorzkowski prizanesil.

Tuje dežele.

Rusovska. „Const. Corresp.“ naznani: Kar zbiranje ruske armade na prusko-poljski meji zadene, stoji od Czenstohau-a do Lenczyca in Kališa 180,000 za vojsko pripravljenih vojakov. Dobili so pa povelje se pri Lenczycu zbrati. Po zimi jih je bilo razun posadk le 30 do 40,000.

Gerška. Telegrafsko naznanilo pove, de je na Gerškem še vedno pri starem. Na otoku Samos se je punt zoper turškiga poglavarja unel; turški parobrod se je z vojaki tje podal, punt zadušiti. Gerki so 9 roparskih bark vjeli.

Nemška. Prusija od badenske vlade dva miliona tolarjev tirja, Baden pa po vsi pravici temu tirjanju noče zadostiti. Prusija tudi tirja, de bi badenska vlada pruske vojake, kolikor jih je v Badnu preskerbela, zato pa hoče tudi Prusija badenske preskerbeti, ki so na Pruskem, samo de so 6 mesecev že v deželi. Potem takim bi imela badenska vlada za svoje vojake doma in na Pruskem še za Pruske skerbeti.

* Deržavni zbor v Erfurtu je odložen. Radovic in Karlovic sta obe zbornici zaperla in zboru v imenu vlade za dozrajno gorečnost hvalo izrekla.

Laška. Naznanila iz Neapla pravijo, de je kralj obeh Sicilij od papeža prislov „Rex piissimus (prav pobožen kralj) z pravico dobil, se pri volitvi za papeža vdeležiti, na kar so zdaj samo tri vlade, avstrijska, španska in francoska pravico imele. Vsaka teh treh vlad ima namreč pravico enimu kardinalu papeževiga prestola ne dopustiti.

* Sardinsko ministerstvo je razglas velkiga škofa, v katerem se sikardiški postavi opera, zaterlo. General Ehrzanowski je odstopil.

* Upanje, de se bo rimska vlada koj pri prihodu papeža zelo spremenila, se še ni spolnilo. Sicer več talijanskih časopisov govori, de sveti Oče misli kardinalno svetovavstvo poklicati; in mu celo versto organskih postav predložiti. Papež je sicer zadovoljen s prejemam

v Rimu, pa na prihodnost se le malo zanese, in jo pripusti božji prividnosti. De zavolj tega sveti Oče ne bo oistro na noge stopil je gotovo. Kardinal Antonelli še sicer ni za ministra izbran, al, ker je on tako rekoč vsemogočen, ker vživa naj večjo čast pri diplomatih in papežu, je gotovo, de mu ne bo spodletelo.

* Časopis „Riforma“ je bil prepovedan, ker je pastirski list turinskiga velkiga škofa hvalil.

* Diplomatiški poslanci, ki so na papeževem dvoru, so se 15. aprila v Vatikan podali, svetiga Očeta pozdravit. Španski poslanec gosp. Martinez de la Rosa je pri tej priložnosti takole govoril:

Sveti Oče! Diplomatiški poslanci so tako srečni, Vam pri tej spomina vredni dogodbi svoje ponižno počesčenje in odkritoserčne želje razodeti.

Ker smo bili priča evangelskih čednosti, s kterimi ste se v času stisk in nadlog oborožili, ker smo čast zadobili, Vas v gostoljubno deželo spremiti, v kteri ne bo spomin na tako visokiga gosta nikdar ugasnil; moramo za posebno milost božje previdnosti spoznati, pri slavju naj svetejši reči zraven biti, ktero je ona tako vidno varovala.

Z veseljem gleda spet Rim v svojem zidovju svojiga vladarja in očeta, ker ko njega ni bilo, je bilo vse narobe. Vse vlade spoznajo prihod Vaše svetosti za dobro znamenje, de se bo mir in družbeni red spet uterdil, ktera sta tako potrebna za blagostanje narodov; katolski svet, ki je že tako davno navajen svoje oči na grob svetiga Petra operati, in njegoviga naslednika, naj višjiga cerkveniga kneza na njegovem prestolu častiti, bo božjo roko hvalil, ki je Vaše molitve uslišala in Vaše upe spolnila.

Sveti Oče je potem takole odgovoril:

Vi, gospodje, ki ste mi bili tovarši in tolažniki v dnevih skušnje in nadloge, Vi ste mi danes več kakor so mi bili kdaj moji prijatli. Ker Vam hvalo dam za sočutje, kteriga ste v sreči in nesreči do mene imeli, kteri ste se tako hitro spremenovale, sim Vam posebno hvaležen za sočutje, kteriga mi sedaj pokažete, in terdno upam, de mi tudi zanaprej svojiga varstva ne boste odrekli.

Naznanite svojim vladarjem in vladam, kako hvaležen sim za vse, kar so oni za sveti prestol z besedo in djanjem storili, in zagotovite jih, de neprehama za mir Evrope in celiga sveta Boga prosim. Želim, de bi se božji blagoslov na vsakiga med Vami in od Vas zastopljeniga naroda, v obilnosti razlil, de jim ta nebeški dar zmago svete vere nad duham nevere, miru in reda nad duham zmotnjav in brezpostavnosti prinese.

* 15. aprila je papež iz visokiga nalaš za to napravljeniga odra celi francoski armadi, ki se je z generalam Baraguay d' Hillers na vatikanskem tergu postavila, apostolski blagoslov podelil.

Turška. Dva mlada Serba, ki sta dalj časa v Carigradu v šolo hodila, namreč Aleksander Šterič in Konstantin Štefanovič sta v Carigradu bila za prestavljavca zvoljena.

* Sultan se je angleški kraljici z lastnoročnim pismam zahvalil, ker mu je v zadevah begunov na strani stala.

Švajcarsko. „Constitutionel“ prinese sledeče pismo iz Genfa: Sedaj, ko se je papež, kteriga je revolucijska stranka iz mesta spodila, spet v večni Rim vernil, bo marsikoga mikalo zvediti, kaj revolucijska vlada dela, ktera hoče z enim maham katolsko cerkev vničiti in papežev prestol podreti. Dobro vemo, de ta vlada akoravno zmagana in zatérana še ni obupala. Pobegnula je v Švajco, in v Genfu, v glavnem mestu protestantizma, se sedaj Mazzini, ki se za glavarja rimske republike derži, pod varstvom tamošne vlade v zborih posvetuje. Od tod pošilja okrog pisma v imenu triumvirata. —

„Rim“, pravi, „ni več v Rimu, ampak tam, kjer sim jez“. — Od tod protestira zoper papeža, le triumvire za pravične vladavce Rima derži, in v njih imenu se oberne na kozmopolitiške prostovoljce z besedami: „Vaš zbor ni razpušen, ampak le raztiran. Vaši triumviri, kateri so svojo moč zgubili, bodo o pravem času vas spet poklicali“. V imenu triumvirata

Mazzini.

Francoska. Na Francoskem so vedno večji homatije, že je prepovedano orožje in smodnik prodajati.

Angleška. Angleški in irski proletarjat se je zjedini. To zjedenje je storitba Chartistov, nasledki tega pa so silno važni. Irski časopisi naznanijo sklepe irskega proletarjata; so sledeči: 1. irski proletarjat se popolnoma z angleškim sklene; 2. temeljne postavbe irskega ljudstva so: mi ne spoznamo nobene pravice, ne človeške ne božje, ki se tako raztolmačiti dá, de nekterim ljudem pravico podeli druge ljudi stiskati in tlačiti, ki nekterim pravico podeli v neizmerni obilnosti uboge žuliti, med tem ko naši bratje glada umirajo in kmetje tega ne smejo uživati kar z znojem na čelu pridelajo.

* Časopis „Morning Herald“ naznani verjetno novico, de je lord Palmerston berzoteka v Aten poslal, ki gospodu Wysetu naročila nese, ki so primerne razpertije med Angličani in Gerki poravnati.

Podonavske knezovine. Knez iz Bukaresta je zavolj primerne lege mestice Kalaraš na Donavi, nasproti Silistrije, polepšati in dozidati ukazal. Inženir Dragotin Popović je dobil povelje, njegov ukaz doversiti. Kalaraš bo z naprej gotovo imenitno tergovsko mesto, ker krog in krog naj rodovitniši polje leži.

Razne naznanila.

— Gosp. Henrik Freyer, varh Ljubljanskega muzeuma, se be po sporočilu nadvojvoda Ivana, vodja zemljoznanske družbe, že prvi dni tega mesca na pot podal, zaporedoma celo Krajnsko deželo, hribe in doline, obhodit in preiskat mnogotere razpole kamnja, persti in rudnine, iz katerih zemlja Krajnske dežele obstoji, de se bo natanjko vedilo: v tem kraju se te kamnja, persti i. t. d. najdejo, v unim pa te. Gosp. Freyer, ki je za letas noter do konca avgusta dovoljenje dobil, v tem poslanstvu po deželi hoditi, bo začel z Gorenjsko stranjo. Kakor je gosp. Freyer za Krajnsko deželo poslan, so poslani tudi za druge dežele Notrajno-Avstrijskiga drugi natoroslovci. V tem preiskovanju se ne bo nobena sorta kamnja in rudstva sploh, če je še tako navadna in malovredna, v nemar pustila, ampak od vsake sorte bojo gospodje preiskovavci nar manj 2 kosa v svojo torbico vzeli, de se bo en kos v izgled shranil v domačem muzeumu, drugi kos pa se bo poslal vodstvu zemljoznanske družbe v Gradec. Namen tega zemeljniga preiskovanja ni po dragih kamnjih ali biserih slediti, ampak zvediti: ktere kamnja, persti i. t. d. se sploh najdejo v ti, ktere v uni deželi. Iz tega natanjniga zemljoznanstva bojo izvirale mnogoverstne koristne vednosti tudi za kmetijstvo, gojzdorejo i. t. d., ker se bo po tem na tanjko lahko razsodilo: ta hrib je za to drevje, uni za drugo pripraven i. t. d. Kakor se spodobi vsacimu omikanimu človeku, de ve, ktere živali in ktere zeliša in rastljine i. t. d. so v njegovi domovini doma, tako bo tudi lepo vediti, ktere kamnja, persti, rude se tukaj najdejo. — Med tem časom, ko gosp. Freyerja ne bo doma, bo vunder muzeum vsak četertek in vsako nedeljo po navadi vsacimu odpert, ki ga obiskat hoče. (Novice.)

— Včeraj ob 10. je bil velik zbor slovenskiga društva v Ljubljani.

— Na avstrijskem je zdaj 16 katoliških družtev, in sicer: katoliško društvo na Dunaju, katoliško in društvo sv. Vincenca v Lincu, katoliško društvo v Bernu, slovansko in nemško središnje društvo v Bernu, prvo z 44, poslednje z 20 podružnicami, dva društva sv. Vincenca in trije društva za device, nemško in česko katoliško društvo v Pragi, društvo sv. Pavla v Gradcu, društvo sv. Vincenca in sv. Elisabete v Inšpruku, društvo sv. Ruperta v Solnogradu.

— Pismo iz Angers sledečo zgodbo pripoveduje. En strugar je imel ediniga sina pri 11. pešnem polku. Ko se ta domu približuje, mu gre oče nasproti in ga objame predenj je na most stopil. Sin mu je obljubil, de bo o pol ure doma. „Tvoja mati te težko pričakuje,“ mu reče, ko od sina gre. Komej je pa te besede izrekel, ko njegov sin z mostam vred v vodo pade. Oče skoči za njim v vodo in pet vojakov reši; njegoviga sina pa ni med njimi bilo, in še le drugi dan so ga najdlji, ki je zastavnika v naročju imel.

— Na Jugu Mednah v Algiru se je naenkrat neizrečeno koblice na zemljo verglo. Čuden prigodek je pa to, de je koj za koblicami strašna truma vrabcev priletela, ki je vse koblice pojedla in setvo rešila. Zadnja živinska kuga je enimu samimu rodu v Algiru 100,000 ovac vzela.

— Kdaj bo cesar v Ljubljano prišel, se še za gotovo ne ve, neko naznanilo pravi, de se misli 5. t. m. iz Dunaja podati.

— Znani česki pisavec Tomicek izdeluje česko gramatiko za Nemce. Eno prav izversto gramatiko je on že popred izdal.

— V Brodu je ena judinja 22. aprila svojiga lastniga 10 let stariga sina umorila. Pravijo, de ga je z lastnimi rokami zadavila. In ko si ji zlo močen fant opre, ga je z vso močjo na steno vergla, de bi ga bila popred ubila. Drugi pa pravijo, de ga je le tako dolgo bila, de ga je ubila.

— Cesar Ferdinand in cesarica Marija Ana se bosta 4. maja v Ploškovice blizo Leitmerica podala, in se potem spet v Prago vernila; v Inšpruck, kjer bosta po letu ostala, bosta še le v sredi junija šla.

— Za moravske ranjene vojake se je o kratkem 40,000 gld. nabralo.

— Dr. August Smetana, duhoven knežkiga križanskiga reda, je bil iz vsih prižnic glavniga mesta Prage v prekletstvo djan, iz družbe pravovernih odločen, in duhovnam je bilo naloženo čuti, de imenovani ne bo sv. zakramentov delil in ne prejemal. Temu naznanju se je pristavil popis njegoviga življenja in njegoviga odpada od katoliške cerkve.

Na zadnje so bili pravoverni opominjani, zapeljivcam se oestro zoperstaviti, in ne dvomiti, de bi cerkev ne zmagala. Naj valovi časa buče, čolnici se ne bo razbil, ker njegov jambor je križ, kteriga je Jezus postavil, Bog sam je veslar, in sveti Duh jadra razpenja.

— Iz Pariza se piše, de je nek človek Worms po imenu nove tiskarno mašino znajdel, ki vsako uro 15,000 iztisov natisne; in ako se sopar rabi, se število še zlo pomnožiti zamore. Pet oseb, od katerih samo dve odraseni morate biti, store toliko kakor jih je popred petnajst.

— V Pohlehradcu je hotel en premožen pa svojoglaven mlinar, ko je bil pijan z puško nekiga memogredočiga moža ustreliti, ker je rekel, de ga obljuba veže to storiti; domači so mu to vendar obranili. Potem se vleže kakor de bi spal, de je domače golufal, de so se preč podali; pa kmalo potem je svojo mlado nosečo ženo ustrelil, in potem tudi samiga sebe.

— Pripovedujejo, de bodo vsi tisti častniki, ki so na papeževi zemlji bili, rede dobili.

— Gospod Juri Pejko je dobil dovoljenje časopis za kmetijstvo v slovaškem jeziku izdati.

— V Sorci na Gorenjskem napravljajo slovensko bukvarnico. Te dni gre cel zaboj za to napravo nakupljenih bukev v Sorco. Sorčani so to napravo z veseljem pozdravili in sami denarji zanjo zlagajo. Hvala pa tudi ondašnjim duhovnim gospodam, ki se tako lepo trudijo za omiko in izobraženost ljudstva!

Nasledki potresa v Stagni v Dalmaciji so strašni. Potem ko so že 4 hiše na kup padle, se jih je še 25 večidel poderlo, 27 pa je tako hudo poškodvanih, de se bodo mogle podreti, 85 jih je sicer tudi veliko škode terpelo, vendar se bodo dale še popraviti. Samo 10 hiš je še, v katerih zamorejo ljudje stanovati. Skorej vsi prebivavci so mesto zapustili in se v druge kraje podali ali pa blizo mesta kočje napravili, v katerih stanujejo. Tudi politiške in druge gosposke so mogle poderto mesto zapustiti, ker je zlo nevarno v hišah stanovati, ker se zemlja še vedno trese, vendar ne več zlo. Znamenito je to, de na morskem bregu od potresa, kolikor smo da zdaj zvedili, nič ne vedo.

— V Smirni je bil velik potres; v Carigradu se je novica raznesla, de je bila 22. aprila ena cela vas podsuta.

— Pražkimu kamnoseku, Jožefu Maksu, so Pražani naročili, spominek za umerliga predsednika česke komisije za odvezo zemljiš in ministerjalniga svetovavca Klecanskiga narediti.

— Hawliček v časopis „Union“ naznani iz Kolina, da ni res, kar „Pražky Noviny“ naznanijo, de bi mu bil mestni poglavar v Krušim dovolil politiški časopis izdati, srenjsko svetovavstvo pa stanovanje prepovedalo. Uzrok, ki ga je primoral, drugo mesto za izdajo svojiga časopisa poiskati, leži samo v tiskarnih zadevah.

— V Malti je 124 ogerskih begunov barko najelo, de se bodo na Belgiško in Angleško preselili.

— Ker jih na Dunaju mnogo ob pamet pride, sta se dva angleška zdravnik tje podala, de se bosta tam učila in svoje skušnje pomnožila.

— Zlata in srebra je v naj novejšem času iz Angleškiga v druge kraje prišlo, v predpretečenem mescu je šlo 20,000 unc zlata v Rotterdam in Dünkirchen, potem 1,600,000 unc srebra na Francosko, v Holland, Belgijo in na jonske otoke.

* Narodno društvo sv. Cirila in Metoda je imelo v Bernu na Moravskem 18. aprila letno veliko sejo, v kateri je nove odbornike zvolilo, 20 v Bernu stanujočih in 20 zunajnih. K temu velikmu zboru se je zlo veliko udov zbralo iz cele moravske dežele, tako de se moramo čuditi, kako zlo se je to društvo v tako kratkem času razširilo. Vstanovilo se je v letu 1849, in za svojo nalogo postavilo z izdajo koristnih bukev in lastniga časopisa ljudstvo izobraževati.

Ko so društvene postavbe pretečeno leto na svitlo prišle, je tačasni deželni poglavar društvo za politiško izrekel; društvo pa je svoje postavbe ministerstvu poslalo, ktero ga je za nepolitiškiga spoznalo.

— Čujemo, de pražko umetniško društvo misli vojskovodju grofu Radeckimu v Pragi spominek postaviti. Ako pomislimo, de to ni edini spominek, kteriga Pražani postaviti mislijo, ako velike nabere prevdarimo, dobro vidimo, kako verli Čehi slavne može časte. Tudi pri nas na Slovenskem se nabira za spominek neumerliga pesnika Prešerna. Slovenci, pokazimo pred obličjem Evrope, de nismo sirovi, de učenosti ne zametujemo.

Popravek.

V 8. listu v drugem vrednem naznanilu, v 30. verstvi se je po pomoti besedica „bo“ namest „le“ natisnila, kar s tem popravimo.

